

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostopna mm vrsta za
enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Plačilo do:

Licealna knjižnica

Uredništvo:
Pavšalni franko. 11. Telefon 360.
Ljubljana.
Telefon 44.
ne vračajo.
priložiti znamke
za odgovor.

Seja narodne skupščine.

POMANJKANJE SOLI, NEREŠENE PROŠNJE INVALIDOV, IZPREMINJANJE CERKVENIH STVARI V POLITIČNE OBSTRUKCIJA OPOZICIJE, NA PRIHODNJI SEJI VOLILNI ZAKON IN DRŽAVNI PRORAČUN.

Beograd, 20. junija. (Izv.) Predsednik dr. Ribar je otvoril današnje sejo narodne skupščine ob petih in pol popoldne. Najprej je odgovoril finančni minister Kumanudi na vprašanje posl. Moskovljeviča o pomankanju soli. Poslanec Moskovljevič je napadal monopolno upravo, ker ne skrbi dovolj, da pride sol v deželo. Finančni minister je v svojem odgovoru branil monopolno upravo in zatrjeval, da gre krivda na pomankanju soli na rovaš neurejenih prometnih razmer, vsled česar zastaja uvoz. — Potem je odgovoril zastopnik ministra za socialno politiko na vprašanje radikalnega poslanca Ljube Matića o nerešenih prošnjah invalidov. Minister je priznal, da so nekatere podrejene nižje upravne oblasti postopale krivično. V kolikor se je to doznalo, bodo krivci kaznovani. Minister je že izdal potrebne odredbe. On ni nasprotnik predloga tega poslanca, naj se imenujeta dve komisiji, ki bi to vprašanje obravnavali, vendar pa misli, da bi bilo to zvezano z velikimi stroški, vsled česar sodi, da bi bilo bolje, ako bi organi posameznih ministrstev posetili razne kraje in preiskovali razmere. — Minister za vere dr. Krstelj je odgovoril potem na vprašanje zemljoradniškega posl. Rista Gjočiča o postopanju dohovnikov Save Ilića in Steve Dušana iz Priblić v Bosni. Poslanec Gjočič je dejal, da sta oba duhovnika povabila ljudstva na položevih temeljnega kamna za srbsko pravoslavno cerkev v Tesliću dne 23. aprila, in sta povedala, da so mu za to dovoljene razne olajšave na železnicah. Oba svečnika pa sta imela radikalni ljudski shod in do položitve temeljnega kamna sploh ni prišlo. Minister je dejal, da bo narodni skupščini dal na razpolago potrebne podatke, čim

jih dobi. Poslanec Gjočič je rekel, da ne izpreminjajo samo pravoslavni svečeniki cerkvene stvari v politične, ampak tudi katoliški duhovniki in da se mora to kaznovati po zakonu o zaščiti države, ker se pregrešujejo zoper § 12 ustave. (Veselos.) — Zbornica je prešla nato na dnevni red. Sprejeto je bilo poročilo odbora za prošnje in pritožbe. Opozicija je zahtevala, naj se določi dnevni red za prihodnjo sejo. Predlagala je, naj se ugotovi kvorum, dasti je bilo jasno, da je navzočih dovolj poslancev. Predsednik dr. Ribar je odredil pozivko in se je ugotovilo, da je navzočih v zbornici 208 poslancev. Predsednik je nato na dnevni red prihodnje seje stavil volilni zakon in zakonski načrt o državnem proračunu. Opozicija je povzročila v zbornici velik hrup. Zemljoradnik je zahteval besedo k dnevnemu redu in rekel, da se mora najprej rešiti proračun in potem šele volilni zakon. O tem predmetu je govoril predlog, zaradi česar mu je predsednik izrekel ukor in odvzel besedo. Velik hrup pri opoziciji, ki zahteva, da ne govori samo poslanec Lazić, ampak da se podeli beseda tudi nekaterim drugim članom opozicije. Vsled hrupa opozicije je ostal poslanec Lazić še nadalje na govorniškem tribunu, dasti mu je predsednik odvzel besedo. V zbornici je vsled tega nastal še večji hrup. Predsednik dr. Ribar je kaznoval poslanca Lazića z dvojnimi ukorom, ker je kršil poslovnik in ni ubogal. Pri opoziciji je zato nastal vihar ogorčenja in tolkli so celo po klopeh. Ob splošnem hrupu je predsednik dr. Ribar zaključil sejo ob 7¼ in odredil prihodnjo za jutri ob štirih popoldne. Opozicija je še nadalje ostala v dvoranah, dočim je centrum zapustil zbornico in ji mahal v slovo.

Sv. Pribičević o sedanjih vladi.

Zagreb, 20. junija. (Izv.) »Riječ« objavila interview z ministrom prosvete Svetozarjem Pribičevićem, v katerem so važnejša le izvajanja o trajanju dosedanje vlade. Minister Pribičević je rekel, da se sedanja vlada ni samo sestavila ad hoc, da sprejme ustavo, ampak tudi da ustavo izvede. Zaradi tega mora izvesti tudi vse organizatorične zakone, ki so v zvezi z ustavo. Sedaj so na dnevnem redu volilni zakon, državni proračun in ameriško posojilo. Po-

tem pride na vrsto program za druge važne zadeve. Razen današnje grupacije v parlamentu ni nobene skupine, ki bi zmogla to delo. Ako bi se razšle stranke, ki so danes na krmlju, bi to izzvalo krizo, čije konca ne more nihče vedeti. Kot zadnji izhod bi prišle v poštev volitve, pri katerih bi odločil narod. Minister je potem rekel, naj si vsaka stranka dobro premisli in presodi vso odgovornost, preden se odloči zapustiti današnje smer.

Napad na našega konzula v Milanu.

Beograd, 20. jun. (Izv.) Semkaj je dospel jugoslovanski generalni konzul v Milanu Bojović in je podal uredniku »Politike« sledeča pojasnila o atentatu na njegovo osebo na dan kraljeve poroke: Na dan kraljeve poroke zvečer sem slonel na oknu svoje vile v Milanu. Solnce je že zašlo in je bil mrak, ko je počasi privozil mimo vile avtomobil, v katerem je bilo več oseb. Ena teh oseb je vstala pred konzulatom in oddala šest strelcev iz revolverja proti oknu, ob katerem sem stal. Avtomobil se je potem z veliko naglico odpeljal. Vsi strelci so udarili v moji nepo-

sredni bližini. Ko je ena krogla zadela napisno tablo konzulata, sem se umaknil in napadalcu so se odpeljali. Pol ure potem sta prišla k vili dva redarja, ki sem ju takoj pozval, naj obvestita o napadu kvosturo. To sta tudi storila, vendar vso noč ni italijanska policija ničesar ukrenila, da sestavijo zapisnik. Šele drugi dan ob sedmih zjutraj je bila kvestura obveščena in redarji so prišli, da sestavijo zapisnik. Mislim, da so napadalcu bili fašisti, ki se poslužujejo takih sredstev, da kažejo v središču Italije in na avtomobilih svojo moč.

VOLITVE NA IRSKEM.

London, 20. junija. (Izv.) Kakor poročajo »Evening News«, je bilo po dosedaj znanih podatkih na Irskem izvoljenih 35 pristašev angleško-irske pogodbe in 21 nasprotnikov, dalje 3 delavci brez stranke in 3 neodvisni.

Dublin, 20. junija. (Izv.) Predsednik Griffith je bil izbran za voditelja liste pri volitvah v grofiji Cavan.

NOVI POLJSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK.
Varšava, 20. junija. (Izv.) Glavni odbor deželnega zbora je na svoji včerajšnji seji določil z 299 proti 98 glasovom za ministrskega predsednika Stefana Pranowskega, ki je bil v kabinetu Witos minister za trgovino in industrijo. Pranowski je stopil v stik z načelniki strank in je potem sporočil predsedniku deželnega zbora, da sprejme sestavo nove vlade.

PRAVILNIK INTERNACIONALIZACIJE DONAVE.

Pariz, 20. junija. (Izv.) Poslanska zbornica je odobrila mednarodno konvencijo od 21. julija 1921, ki se tiče osnutka končno veljavnega pravilnika internacionaliziranja Donave.

DEMANTI IZ VTIKANA.
Beograd, 20. junija. (Izv.) Vlada je prejela iz Vatikana oficijelne demanti, v katerem zanika, da bi podelil katoliškim škofom ukor zaradi udeležbe pri poroki kralja Aleksandra. Papež Pij XI. je čestital kralju Aleksandru k poroki in se je dal pri poročnih svečanostih zastopati po posebnem delegatu De Felice.

RAZMEJITVENO DELO V ALBANIJI SE PRICNE.
Skadar, 20. jun. (Izv.) Jugoslov. razmejnitvena komisija za Albanijo je danes odpotovala v Andriaco.

ČESKI SOKOLI NA ZLETU V LJUBLJANI.

Beograd, 20. junija. (Izv.) V Beograd je prišel blagajnik češkoslovaškega Sokola Stepanek, da pripravi vse potrebno za prihod 8000 češkoslovaških Sokolov in Sokolic, ki nameravajo po sokolskem zletu v Ljubljani posetiti Zagreb, Dubrovnik, Sarajevo in Beograd.

SEJA MINISTRskega SVETA.

Beograd, 20. jun. (Izv.) O današnji seji ministrskega sveta je bil izdan sledeči komunik: Ministrski svet se je bavil s tekočimi zadevami in je sklenil, da se izvoli komite, katerega naj tvorijo ministri za šume in rude, za gradbe in za socialno politiko. Ta ministrski komite naj prouči stanovanjsko vprašanje v Beogradu in naj na prihodnji seji ministrskega sveta predloži o tem pisмено poročilo. Minister za trgovino in industrijo je dobil pooblastilo, naj predloži narodni skupščini zakonski načrt, s katerim se provizorna trgovinska pogodba z Avstrijo more podaljšati, dokler se ne sprejme definitivna trgovinska pogodba. Minister za pravosodje dr. Marković je poročal, da je kasacijsko sodišče potrdilo sklep apelacijskega sodišča o obsodbi atentatorja Stejića. Zastopnik ministra za trgovino in industrijo je poročal o zagrebškem velikem sejmu.

POVIŠANJE IZVOZNIH TARIFOV.

Beograd, 20. jun. (Izv.) Danes dopoldne je imel ministrski svet sejo, na kateri je razpravljalo o tekočih poslih in o delegatih, ki naj zastopajo Jugoslavijo na konferenci v Haagu. Podpisana je bila naredba o povišanju izvoznih tarifov, ki se objavi v treh dneh v »Službenih Novinah«.

PREDLOG ZA NOVO OBLASTNO RAZDELITEV.

Beograd, 20. junija. (Izv.) Danes so poslanci Jova Jovanović (radikalec) in tovariši poslali narodni skupščini predlog o izpremembi naredb o razdelitvi države na oblasti. V tem predlogu zahtevajo štiri oblasti z novimi mejami, in sicer: 1. sremsko oblast s sedežem v Vukovaru, 2. beograjsko oblast s sedežem v Beogradu, 3. prestolniško oblast s sedežem v Beogradu, ki naj bi obstojala in mest Beograda in Zemuna in nekaterih drugih okoliških občin in 4. podonavska oblast s sedežem v Smederevu. V tem predlogu so natančno našteje vse občine in okraji, iz katerih naj obstojajo te nove oblasti.

DEMOKRATSKA VEČINA ZA ZOŽENJE DRŽAVLJANSKIH PRAVIC.

Beograd, 20. junija. (Izv.) Člani zakonodajnega odbora, ki pripadajo opoziciji, se danes v zmislu sobotne izjave niso udeležili današnje seje zakonodajnega odbora. Odbor je danes podrobno razpravljalo o načrtu volilnega zakona. Sprejeto so bile nekatere izpremembe, zlasti o okrožnih kandidatih. Končno je bil zakonski načrt sprejet tudi v podrobnostih. Od 21 članov je glasovalo zanj 18, proti pa trije. Oddvojeno mišljenje so predložili demokrati Angjelić, Magovčević in Pavle Čubrović, ki so ga poslali narodni skupščini in v katerem izvajajo, da se v novem zakonu krattjo dosedanje politične pravice državljanov, dočim se njihova stranka zavzema v svojem programu za razširjenje teh pravic. Apelirajo na večino poslancev, naj ne krattjo dosedanjih narodnih pravic, ampak naj jih razširjajo in dopolnijo. Za poročevalca je določen poslanec Angjelić.

Borzna poročila.

Curlh, 20. jun. Berlin 1.64, New York 529.50, London 23.23, Pariz 45.20, Milan 25.55, Praga 10.05, Budimpešta 0.57, Zagreb 1.775, Bukarešta 3.50, Varšava 0.12, Dunaj 0.0375, avstrijske krome 0.04.

Praga, 20. jun. Dunaj 0.305, Berlin 16.20, Rim 252.50, Budimpešta 5.50, Pariz 448, London 230.50, New York 52.275, Curliu 991, avstrijske krome 0.305, italijanske lire 249.50.

Zagreb, 20. jun. (Izv.) Devize. Dunaj 0.485—0.50, Berlin 23.75—24.50, Budimpešta 8.25—8.50, Bukarešta 49—50, Italija 370—374, London 333—335, New York 75—77, Pariz 645—655, Praga 146—151, Svica 1427—1440, Varšava 1.85—1.975, Valute. Ameriški dolarji 72.50—75.50, češkoslovaške krome 145.50—147, angleški funti 0—331, napoleonidori 225—0, nemške marke 24.25—25, romunski leji 46.50—47, italijanske lire 365—370.

Splendid isolation.

Odkar je prevzel dr. Z. duševno vodstvo naših demokratov, so se jim pojmi o naprednosti in reakcionarstvu popolnoma zmedli. Reakcionarstvo veje iz vsake vrstice »Jutra«. Duševno sorodstvo v politični taktiki in brezmajni domišljiji jih veže — zato so se našli. Danes se skrivajo za naprednost, katero vsak dan na debelo prodajajo ter drugim očitajo reakcionarstvo, ki ga sami uvajajo v našo državo. O priliki poseta sen. Klofača so zopet porabili priliko, da pokažejo na svojo laži-naprednost, najinteresantneje pa je pri tem, da čitamo iz za vsake vrstice sram in bolest, ker se čutijo v naši domovini zapuščene in osamljene kakor garjeve ovce — najsijajnejši politični »splendid isolation«.

V našem listu smo zlasti »Jutru« že parkrat povedali čisto in jasno mnenje o naših demokratih. Obrazložili smo jim povsem razločno in uvidevno, da demokratska stranka in njena glasila niso napredna ter da v prvi vrsti »Jutro« nima absolutno nobene pravice, očitati komu reakcionarstva. Podčrtati pa hočemo ob tej priliki še enkrat, da je demokratska stranka najbolj reakcionarna v Jugoslaviji, ker se še danes giblje v ideologiji kakega grofa Bobrinskega ali barona Wrangla v nekdanji carski Rusiji, ki sta bila seveda tudi »napredna«.

Da svoja izvajanja okrajšamo, podajemo prav kratko analizo reakcionarstva demokratske stranke: 1. Ustavila je izjemne zakone v naši državi, kar je vedno znak reakcije. 2. Demokrati imajo na vesti smrt političnega zločinca Alijazića. 3. V upravo so uvedli strankarsko oddajo služb, celo vneto avstrijski patrijotični pisatelj jim niso bili preslabi. 4. Začeli so dušiti svedbe časopisa in so na tem, da odpravijo poroto. 5. V državo uvajajo lažšem. 6. Za Ljubljano so izdelali občinski volilni red, ki naj iz manjšine napravi večino. 7. Demokrati so najhujši militaristi. 8. Demokrati so za najhujši centralizem, ki upropašča državo. Zadnji škandal je velikonočna manipulacija poštnega ministra z državnim denarjem, o kateri poroča v uvodniku »Beogradski dnevnik«. 9. Demokrati ne spoštujejo prepričanja svojih sodržavljanov ter uvajajo teroristični sistem. 10. Demokrati uvedejo v politično življenje najhujšega reakcionarca.

Alli naj še nadaljujemo brez konca in kraja o reakcionarstvu gospodov demokratov? Vsa javnost radovedno pričakuje, kdaj poda »Jutro« analizo svoje naprednosti.

Demokrati so uvedli v naši domovini režim reakcionarstva, naj tedaj tudi sami nosijo vse politične posledice, med katerimi je pač najhujša — osamljenje, splendid isolation. Nemškega cesarja Viljema je pokopala vera v njegov »Gottesgnadentum«, podobna duševna bolezen samoprevare tira v prepad tudi zadnje ostanke našega demokratskega reakcionarstva.

Otvoritev nar. skupščine madžarske.

TISOČLETNA USTAVA, SANACIJA GOSPODARSKEGA POLOŽAJA, VSPOSTAVITEV SVOBOŠČIN, GOSPODAR. POGODBE S SOSEDI.

Budimpešta, 20. junija. (Izv.) Danes ob 12. je državni upravnik Horthy s svečanim govorom otvoril narodno skupščino, v katerem je med drugim izjavil: Prva narodna skupščina madžarska je privedla našo domovino s poti pogube do okrepitve. Vas, gospodje poslanci, čaka torej velika naloga, da pospešujete napredek naroda v kontinuiteti tisočletne ustave in da skrbite za sanacijo težavnega gospodarskega položaja. Vse to pa je možno le tedaj, ako se v deželi vpostavi red in mir in s tem duševno ravnotežje. Vstanovljenje teh okoliščin bo naloga sedanjih vlade. S tem je zvezana popolna vspostavitve svobodščin. Glede zunanje političnega položaja države upamo, da bodo velesile nampram nam nastopale z razumevanjem in dobrohotnostjo. Kar se tiče ureditve vseh teh vprašanj, katere je povzročila trianonska pogodba in

ki še niso rešene, mora skrbeti vlada zato, da jih uredi in zagotovi s tem trden stalen mir. Dalje ima vlada skrbeti za to, da se uredi mednarodni odnošaji, predvsem pa, da se sklenejo gospodarske pogodbe s sosednimi državami, da bo mogla obnovljena Madžarska zopet sodelovati v svetovnem gospodarskem življenju. Navzočni poslanci, med katerimi se je nahajal tudi opozicionalec grof Apponyi, ki sicer ne pripada nobeni stranki, so pozdravili govor državnega upravnika s rajnimi eljenkljci. — Uro nato se je vršila druga seja, v kateri so bile izvoljene sekcije, ki imajo overoviti mandate izvoljenih poslancev. Sekcije se sestanejo v sredo in bodo na seji, ki se bo vršila v četrtek, poročali parlamentu o svojih sklepih. V tej seji bodo izvoljeni predsednik, podpredsednik, tajnik in kvestor narodne skupščine.

Nova notna banka v Nem. Avstriji.

Dunaj, 20. jun. (Izv.) Danes popoldne je bila v prisotnosti zveznega kancelarja dr. Seipla, finančnega ministra in zastopnikov Avstroogrške banke seja bank, bančnikov in hranilnic. V sporazumu z vlado je bilo definitivno sklenjeno, da se ustanovi nova notna banka za avstrijsko republiko. Določilo se je, da bo znašala delniška glavica te nove banke sto milijonov švicarskih frankov. Od te vsote se da zaenkrat v

subskripcijo 60 milijonov švicarskih frankov, od katerih je 40% že podpisal sindikat bank, bančnikov in hranilnic, dočim je za ostalih 60% sindikat prevzel jamstvo. Drugi del delniške glavice v znesku 40 milijonov švicarskih frankov se bo podpisal kasneje. Delničarji nove banke in stare Avstro-ogrške banke bodo imeli pravico opcije. Zakon o ustanovitvi nove emisijske banke, se predloži še ta teden narod. svetu.

MEŠTROVIĆ ZOPET DOMA.

Zagreb, 20. junija. (Izv.) Te dni se povrne iz Londona veliki jugoslovanski kipar Ivan Meštrović v domovino. Kakor se doznava, je angleški narodni muzej nakupil več njegovih del.

BORZNE ZAHRTNOSTI.

Beograd, 20. junija. (Izv.) Vlada je odredila, da se proti listu »Agence Economique« uvede preiskava, zlasti pa proti piscu članka, v katerem trdi, da je narodna skupščina odklonila ameriško posojilo. Zaradi tega članka so bili naši interesi zelo oškodovani na borzi.

Pariz, 20. jun. (Izv.) Kakor poroča »New York Herald«, sta senat in poslanska zbornica Zedinjenih držav severoameriških sklenila, da se stalež severoameriške vojske določi na 125.000 mož.

MUSLIMANI IZ JUŽNE SRBIJE.

Beograd, 20. junija. (Izv.) Muslimanski poslanci iz Južne Srbije so odločno odklonili poziv bosanskih muslimanov, naj pridejo v Sarajevo na zborovanje stranke. Kategorično so izjavili, da ne marajo imeti z bosanskimi muslimani politično nič in da smatrajo sodelovanje kot neumestno.

POSET ČEŠKOSLOVAŠKIH DOBROVOLJCEV.

Beograd, 20. junija. (Izv.) Pričakujejo, da pride semkaj skupina češkoslovaških vojnih udeležencev, ki so se skupaj z našo vojsko in našimi dobrovoljci borili v svetovni vojni v Dobrudži in na solunski fronti. Obiskati nameravajo svoje vojne tovariše. Tukajšnje udruženje dobrovoljcev jim pripravlja svečan sprejem.

Begunsko vprašanje v narodni skupščini.

Beograd, 17. junija.

Včeraj popoldne je bila zelo burna in za naše vladne stranke značilna debata. V pretresu je bila interpelacija posl. Golouha o begunskih taborišču v Srnišču in delavstvu v nekdanjem vojnem arzenalu v Pulju. Poslanci opozicije, ki so govorili in sicer Golouh, Kristan, Brandner, Zebot in Lovričević, so vsi razen poslanca Zebota, stvarno in mirno razpravljali o begunjih. Edino Zebot je vpletel par napadov na centralizem. Vzlic temu dejstvu in vzlic temu, da je uvodoma zastopnik ministra socialne politike g. Krstelj moral priznati, da se ni vse storilo, kar je bilo potrebno, in sicer baje radi finančne stiske, je smatral predsednik slovenske veje demokratske stranke g. dr. Kukovec za potrebno postaviti se na visoko stališče in dajati ex katedra nauke, ki mu niso delali prav nobene časti.

Imel pa je tudi tukaj smolo, ki se ga zadnje čase povsod držl. Napadal je radi tega, ker so se v temu vprašanju baje napadala in demagoško upletala tudi ministrstva za zunanje posle, za finance in notranje posle. Samoobsebi umevno je, da so poslanci morali z dokazi nastopiti, kako da se je postopalo z begunji, kako z delavci iz puljskega arzenala, kako z onimi vpo-kojenci, ki so iz zasedenega ozemlja, a njihove opcije še danes niso rešene. Če so tukaj doprinešeni dokazi za ta ministrstva naravnost gorostasni in če je v begunskem in našem manjšinskem vprašanju na Koroskem in v Primorju največ krivo naše znanje ministrstvo, to pač ni demagogija ampak pravična obsodba radikalno-demokratske domišljivosti in lenobe.

Po izjavljanih dr. Kukovca je dobil več korajže tudi g. Krstelj, ki je v končnem govoru konstatiral, da je šele pred dvema dnevnoma prevzel zastopstvo ministra za socialno politiko in da je vzlic temu odgovoril. Potem pa se je on, jugoslovanski demokrat, postavil na pristno demokratsko stališče in govoril o slovenskih begunjih in hotel imputirati na ta način separatizem. V svojem govoru je izrecno izjavil, da naša država ni primorana sprejeti obvez napram našim upokojevcem glede pokojnine, predvsem ne napram onim iz puljskega arzenala: Pokojnine naših siromakov v znesku 15 do 20 Din mesečno je uprav demokratsko-strokovno pariral z konstatacijo, da je pred par dnevi iz južne Srbije prišlo k njemu 11 vdov od pravoslavskih svedenikov, katere so Bolgari ubili, in ki dobivajo mesečno samo 30 Din pokojnine. Nobenega demokrata ni pri tej konstataciji obšla rdečica srnami, pač pa so vsi na čelu jim dr. Kukovec, burno aplaudirali! Prav je imel radikalni poslanec, ki je vse poslušal, ko je izjavil, da gotovi demokratski polbogovi ne vedo več, kaj delajo! Izgubili so — kontenanco...

Ugotovljeno je, da v nobenem ministru ni referata o begunjih, ugotovljeno je tudi, da ministristvo za socialno politiko menja gospodarje recte zastopnike skoraj vsak drugi teden in radi tega se seveda socialna vprašanja strot, vdov, beguncev in upokojevcem ne morejo reševati. Demokratski mogotci se vrstijo kot zastopniki, njih vodilne jugoslovanske demokratske zvezde pa svetijo s svojo domišljavostjo in pri tem nehote in najbrže tudi brez svoje volje, a vsled svoje nerodnosti, odkrivajo svoje socialne čute in ljubezen za trpeče in za male ljudi. Obračun pride!

Razmere v demokratski stranki.

Beogradska »Epoha« prinaša v sobotni številki uvodnik o razmerah v demokratski stranki, ki izhaja iz vidno dobro poučene strani. Ravno te dni se je zaključila burna razprava, ki se je vodila v demokratskem klubu o splošni strankini politiki. Tudi na ti razpravi so se pokazali raznovrstni in načeloma nasprotujoči deli, iz katerih sestojata demokratska stranka. Prvotno se je mislilo, da bo daljše skupno delo pelagoma zlllo njene dele in glavne osebnosti v trdno enoto, da bo samostalcev, naprednjakov, nacionalcev vzkliknila enotna stranka. Dogodilo pa se je nasprotno. Danes si stojita v demokratski stranki dve izraziti skupini nasproti. Eni struji načeljuje Sv. Pribičević in V. Marinković. Ta skupina je za ozko sodelovanje z radikalno stranko ter zagovarja celo spolitev z radikali. ako bi poslednji pretrgali vezi s politko Stojana Protića. V tej skupini najhaja naprednjaki in srbohrvatska koalcija. Drugo strujo vodita Lj. Babičević in V. Veljković. Obstoja iz samostalcev in nacionalcev s poslanci iz Južne Srbije in Črnogore. Ta dva voditelja zastopata v stranki nepopustljivo taktiko napram radikalni politiki, tudi če bi vsled tega moralo priti do preloma v vladi. Ti poslanci menijo, da bi bilo za demokratsko

stranko veliko boljše, ako bi prešla v opozicijo ter se odtrgala od sedanjega režima. Na ta način bi ideje jugoslovanstva, državnega edinstva in demokratizma dobile v narodu prvotni sijaj in borbeni entuziazem. Ti dve struji sta se nanovo pokazali pri zadnji debati v demokratskem klubu. Samostalci in nacionalci so napadali politiko notranjega ministra Marinkovića in zahtevali njegovo odstavko. Na njegovo mesto bi radi postavili svojega človeka. Pribičevićeva skupina pa je bila proti ministru Rafailoviću, ker je proti radikalcem odločen in nepopustljiv. Njega ne more trpeti tudi Pašić radi nekih gozdarskih koncesij, ki jih ni hotel dati Pašićevim ljudem. Samostalci pa branijo ministra Rafailovića ter žele, da bi zavzel mesto notranjega ministra. V. Veljković je proti Pribičeviću, ker je »dvorski človek« in belorokec. Tudi mu noče odpustiti, da je pomagal Pašiću postaviti tako veliko civilno listo. Iz teh razmer se razvidi, da nastanejo lahko iz radikalne in demokratske stranke povsem nove grupacije. Ako do teh ne pride pred volitvami, bodo nastopile prav zanesljivo po novih skupščinskih izborih. Kajti krha se v načelih in pri osebah.

Madžarska po volitvah.

Rezultati državnoborskih volitev na Madžarskem so uspeh državnega upravitelja Hortija in ministrskega predsednika grofa Bethlena; volitve so sicer prinesle izmeno nekaterih oseb, toda reakcionarni sistem je ostal in deluje s polno paro dalje. Horti, kateremu je uspelo po prevratu in padcu Karolyjeve ljudske republike streti boljševiski režim BelaKuna stoji še vedno na čelu Madžarske in pri zadnjih volitvah je pokazal, da se zna držati na državnem krmilu ne samo z železno pestjo, temveč tudi z vsemo-gočimi trikii in intrigami.

Volitve so pokazale, da na Madžarskem vlada še vedno temni srednji vek na sramoto demokracije, duha dobe in v ponižanje vse Evrope. Volilni red, popolnoma »madžarski«, priprave in nasilje državnega aparata, demagogija in vsakovrstni trikii, kolikor jih pozna politična zgodovina — vse so voditelji volitev izrabili v svoj prosep. Na dežel se je po večini glasovalo javno, v mestih tajno in sicer v dveh terminih, dne 28. maja in 1. junija, da bi volilni aparat, žandarmerija, vojaštvo itd. ne bilo »preobremenjeno«. Vladne stranke so imele vajeiti popolnoma v rokah in so izkoristile svojo moč brez vsakih skropelov za svojo zmago.

Magnatom, birokratom, »ljudskim voditeljem« in njihovim podrepnikom ni šlo za kake ideje, potrebe ljudstva ali boljše ureditve države, temveč za nadaljni obstanek pri vladnih koritih in zagotovitev svojih osebnih in strankarskih koristi.

Več kot 30% opozicionalnih volivcev je bilo pred volitvami interniranih ali enostavno vrženih v jočo, ali pa se k volitvam sploh niso pripustili. Kandidatne listine, ki niso bile vladi po volji, so se zavrčele vsled malenkostnih, naravnost smešnih vzrokov. Če to nikakor ni bilo mogoče, so se kandidatne liste enostavno ukradle in uničile. Pošta, brzoyav in telefon, vse je bilo pod najstrožjo vladno kontrolo, da se teh sredstev opozicija sploh ni mogla posluževati ali obvestiti inozemstvo o nezaljšanim vladnem nasilju.

Pri teh okoliščinah ni zmaga vladnih strank nikogar presenetila; vlada je dobila 166 mandatov, opozicija pa 76 mandatov, s čimer je vladna večina zagotovljena. Dva poslancata izven strank sta nevtralna, v enem okraju pa bodo izvedene ponovne volitve.

Vladna stranka, ki sploh nima enotnega in trdnega programa in ki je pri volitvah agitrala na najbolj demagoški način, je sicer stvorila precej močan blok, ki pa ni dovelj enoten in trden na znotraj, da bi mogel z gotovostjo obvladati stalno težko situacijo; opozicija pa je razbita na mnogo strank, bodo prav težko našle skupno politično linijo. Težko namreč si je predstavljati sodelovanje na primer reakcionarnih legitimistov in socialnih demokratov.

Znaten poraz legitimistov (skupine Fridrich—Andrassy—Haller so dobile samo 21 mandatov) je povzročila predvsem smrt Karla Habsburga in pa diskreditirana politika karlistov. Demokrat pod vodstvom Vaszonya so dobili samo 4 mandate, napredni pristaiši od vlade silno osovražena Bathyanija pa 2 mandata.

Socialna demokracija, katere se 1. 1920 volitev sploh ni udeležila, je dobila letos kljub nasilju 25 mandatov in tvori sedaj najmočnejšo opozicionalno stranko na Madžarskem. V kakšni smeri pa se bo udeležovala, to bo pokazala šele bodočnost.

Legitimisti so iz teh volitev izšli poraženi. Ni pa poražena misel na zopetno pridobitev izgubljenega ozemlja, katero proglašaja za svojo tudi vladna

večina, le da je ne propagira tako javno, kot legitimisti, ker se boji, da bi to zaenkrat škodilo Madžarski. In ravno to vprašanje zna naenkrat povzročiti popoln preobrat v politični situaciji na Madžarskem, kot smo jih zadnje dve leti na Madžarskem tolikrat doživeli.

Volitve na Madžarskem torej niso prinesle konsolidacije države in niso prinesle nove konstelacije v madžarski vladi.

Dokazale pa so strašno nasilje nad narodnimi manjšinami na Madžarskem.

Vsi izvoljeni poslanci pripadajo namreč madžarski narodnosti, dasi bi morali imeti samo Slovaki, katerih je na Madžarskem preko 300.000 vsaj 10 poslancev.

Edini korak v smeri napredka — uspeh socialne demokracije — pa je treba tudi kritično sprejeti. Socialni-demokratski emigranti na Dunaju in drugod namreč sodijo, da bodo zastopniki socialne demokracije v madžarskem parlamentu le maska reakcionarnega režima in pseudo dokaz, da vlada na Madžarskem demokracija in ne nasilje.

Naj sodi javnost!

(Dalje in konec.)

Marsikaj bi mogel še napisati o prof. Voglarju, ki je tudi pri sedanjih bančni aferi prizadet s 50.000 K, toda moj namen ni škodovati komurkoli, pač pa koristiti šolii in šolstvu. Zato se drzmem staviti javno vprašanje na gospodo v v. š. s.: »Ali more v. š. s. v bodoče še klicati prof. Voglarja k sejam, ako upošteva zgoraj omenjena dejstva in istino, da mu je Ftajski pododbor pred kratkim izrekel nezaupnico? Zakaj tma namestnika, ki je tudi demokrat?

Zdaj pa k moji zadevi! Ne bom na dolgo in široko razkladal zgodbiice o anonimni dopisnici z vsebino, kakor da jo je pisal učencem, ne bom pogrevaj zadeve o nepoznanih demokratskih ovaduhih, ki so me dolžili pristranosti pri v. š. s., ne bom ponavljaj strupenih »Pondeljki« napadov na mene, ki sem se drznil izživati s polnim podpisom jezo in maščevalnost mladoliberalnih petelinov. Zadostuje povedati, da se je posrečilo klikii prepričati v. š. s., da sem s svojimi pesmicami in članki v »Jugoslaviji« št. 229 z dne 24. septembra 1921, št. 249 z dne 14. oktobra 1921, št. 282 z dne 17. novembra 1921 in št. 290 z dne 26. novembra 1921 kršil stamovski ugled učiteljstva, zadostuje omeniti, da je uvedel v. š. s. radi omenjenih pesmic in člankov proti meni disciplinarno preiskavo.

V dotičnih spisih, ki niso imeli namena in niso mogli nikomur škodovati, sem hotel v zasmehljivem tonu vplivati na nasprotnika, da rabi v polemiki dostojnejšo obliko, kar je jasno razvidno iz njih. Objavljal sem jih v lastno obrambo večkrat še-le na ponovne napade surovega »Pondeljka«. Razventega pa sem še prostovoljno objubil g. nadzorniku dr. P. začetkom decembra l. l., da se ne bom več udeleževal časnikarskih bojev. Navzlic temu je v. š. s. začel postopati proti meni po § 99. 2. disciplinarnega reda češ, da sem se s spisi o me šil in tako kršil ugled, ki ga zahteva profesorska služba. Vprašam, kdo se smeši bolj ko tisti, ki se brez potrebnih taks promovira sam doktorirano in si pritika naslove, ki mu ne pristojajo? Jaz pa se z omenjenimi spisi nisem osmešil, pač pa menim, da sem osmešil ravno tiste, ki so grdili mene na nesramen način, kar mi bo pač pritril vsako, ki ne gleda člankov skozi demokratsko barvano očali. Jaz nisem kršil ugleda učiteljstvu, ker moji članki niso bili nobenemu v škodo ter se razven najbolj zagrizenih demokratov nikdo ni spodlikal nad njimi, pač pa so ogromno škodovali ugledu prof. stanu »Taborjevi« članki, ki jih je obsodila prof. podružnica v M. soglasno na seji dne 1. aprila 1921. Mislim, da zaleže samo ta dokaz bolj, ko vsa mladodemokratska kovarstva.

Mogoče se mi bo očitalo, da se razburjam brez potrebe, saj še nisem obsojen. To je res. So pač različne nravi tudi med dvonožci iz družine »homo sapiens«, kakor med štirinožci. Tega konja ne spraviš s tira, ako ga tudi nenehoma napletaš z bičem, oni prevrže voz in tebe, da mu le pokažeš koročač.

Gospodje v v. š. s. imajo oblast v rokah ter me bodo sodili in skoro gotovo tudi obsodili. Toda tudi najkrutejša kazen, ki mi jo naložijo, me ne bo uverila, da sem mogel v omenjenih člankih ogroziti ali celo kršiti ugled učiteljstva, tudi najbrezobzirnejše postopanje v. š. s. me ne bo uklonilo, da ne bi »sviral resnice«. Javnost pa sodi sama, kako presoja naš v. š. s. profesorje demokrate in — nedemokrate!

Maribor, 15. junija 1922.

Prof. F. Bračun.

—0—

Ing. M. Klodič.

Gospodarstvo.

Problem jadranske železnice.

Nova varijanta žel. zveze Beograda z morjem, katere istočasno izboljšuje zvezo Zagreb—Sušak in omogočuje najboljšo zvezo Slovenije s Kvarnerom. (Odlomek iz »Obzora«, 4. VI. 1922.)

Dejstvo, da ne smemo trajno zavisteti od inozemskih luk, ampak, da si moramo zgraditi lastna pristanišča na pripravnih točkah naše prostrane obale, je samoobsebi umevno, in ker se je o tem že toliko napisalo, bi bilo čisto odveč še posebno dokazovanje in široko razpravljanje.

Središče tega vprašanja je danes žel. zveza Beograda z morjem in splošni interes se posebno bavi s tem predmetom. Gre se za zvezo Beograda z Kotskim zalivom, z Neum-Klekom ali s Splitom, v katero svrhu bi se vporabil izvesten del zunanje-ga posojila.

V tem pogledu smatramo za zelo važno omeniti sklep »Udruženja jugosl. inženjera i arhitekta«, soglasno sprejet na glavni skupščini v Ljubljani, dne 23. maja 1921, v katerem stoji posebno kar se tiče vprašanja železnice med drugim sledeče: »V pogledu naših izhodov na morje si je glavna skupščina »Udruženja jugoslov. inženjera i arhitekta« najodločnejše prisvojila načelo, da se morajo izvesti v postoječih naših pristaniščih Jadranskega morja in sicer za prve čase v severnem delu v kvarnerskih lukah med Reko in Senjem, v srednjem Primorju v splitski in šibenški lukii in v južnem delu Jadrana v Gružu, Boki Kotski in Baru.

Smatramo, da odgovarja duhu tega sklepa, ako opozorimo, da je pri vseh dosedanjih diskusijah in projektih izpuščena iz vida važnost Kvarnera za Beograd. Sedanja zveza Beograd — Caprag — Karlovac — Sušak je zares predolga, obenem pa so transportni stroški na nji preveliki (med Capragom in Karlovcem imamo vzponov in padcev do 12 1/2 %, med Karlovcem in Sušakom 16 % in 25 %; maksimalna višina nad morjem znaša 836 m, zmagana višina v smeri Beograd—Sušak 1172, skupna dolžina prog 649 km). Vendar ta zveza bi se lahko mnogo skrajšala in zboljšala. Že pred vojno je gravitirala cela Hrvaška in Slavonija, t. j. vse pokrajine severno-45° širine, vse do romunske meje — proti Kvarneru, ter bi na isti način Kvarner mogel služiti tudi Beogradu. Postoječa žel. Beograd — Dubica, katere bi se morala primerno pregraditi (popraviti), postala bi ročaj celega železničnega sistema v državi in iz nje bi izhajale proti severu in jugu vse ostale proge. Ta os sistema se razteza preko Zagreba in Ljubljane do Jesenic in iz

Beograda do Gjevgljija. Severno od te glavne proge je žel. mreža skoro zadostno zgrajena, medtem ko na jugu ni. Treba torej povdariti, da nikakor ne predvidimo, da bi se na jugu omenjene črte morale sukcesivno zgraditi prečne proge na morje, posebno na žel. sedaj sromasnih, krajev Bosne, Črnogore in Srbije, — ampak samo mnenja, da te proge ne bi smele biti prvotne redne in glavne proge, temveč samo normalnotne, deloma tudi lokalne — ozkotirne proge, katere bi bile tamk. narodu veliko bolj koristne kakor pa samo ena velikopotena tranzitna železnica — kakor bi n. pr. imela postati takozvana Jadranska železnica, katere rentabiliteta pa je zelo dvomljive narave.

Dosedaj pronašle zveze Beograda z morjem so v glavnem sledeče:

- I. Beograd — Brod — Banjaluka — Jajce — Split;
- II. Beograd — Sabac — Kladanj — Sarajevo — Mostar — Klek;
- III. Beograd — Sabac — Srebrenica — Višegrad — Trebinje — Ercegovci;
- IV. Beograd — Zemun — Valjevo — Užice — Višegrad — Foča — Nikšić — Kotor — Tivat;
- V. Beograd — Sabac — Bajna Bašta — Višegrad — Foča — Podgorica — Bar.

Vzponi na teh zvezah v smeri na morje in nazaj znašajo 15 — 17 %, kateri naravno tudi slabo vplivajo na smer proge. Ali je v mejah razumljivosti mogoče, da se s pomočjo postoječe 329 km dolge železnice Beograd — Dubica najde zveza Beograda s Kvarnerom, katere — dobesedno vzeto — bi imela v smeri na morje maksimalni vzpon samo 5 %?

To bi bila žel. zveza, s katero se ne more kosati v nobenem pogledu niti ena od zgoraj navedenih konkurenčnih varijant zveze Beograd — morje. Ta proga se doseže z novo v zapadni smeri vođečo žel. Dubica — Zagorje (dolna južno od Ogulina) — Drežnica (ravšina v Kapeli) — Vinodol — Bakar — Sušak. To linijo označimo s VI. v sledeči tabeli je primerjanj vseh šest prog. Da je to primerjanje čim jasnejše, niso v rubrikah: gradbeni stroški, prometni stroški in vozni čas uvrščene absolutne številke, ampak so številke varijant VI. označene z 1, številke vseh ostalih varijant a so vzete relativno napram tej jednoti. Proge so zamišljene kot prvotne glavne proge z enim tiro, in v kolikor se pokrivajo z postoječimi ozkotirnimi progami, pa so uvrščene kot novogradbe. Prometni stroški se odnosijo na skupni žel. promet s predpostavko jednakega prometa.

Varijanta	Dolžina proge km	Skupna dolžina velikih predorov daljših od 3 km km	Zmagana višina m	Največji vzpon proti morju %	Gradbeni stroški	Prometni stroški	Vozni čas
I	619 od tega novih 398	23-60	1080	15	1-55	1-20	1-70
II	448	22-48	939	15	1-75	0-90	1-30
III	536	9-80	1451	15	1-90	1-15	1-60
IV	468	27-50	1828	17	1-85	0-95	1-40
V	652	7-00	1070	15	2-80	1-25	1-85
VI	554 od tega novih 225	22-40	679	5	1-00	1-00	1-00

V glavnem se debatira o Zvezi Beograd — Klek (II) in Beograd — Kotor (III. in IV.). Iz poslednjih treh rubrik se vidi ogromna prednost varijante VI, posebno kar se tiče gradbenih stroškov in voznega časa. Glede prometnih stroškov pa bodi omenjeno, da bi letni prihranek pri varijanti II. ali IV. napram VI. — če bi bil kapitaliziran — nudil kapital, kateri bi bil veliko manjši kakor pa več izdani gradbeni stroški teh varijant napram VI. Torej odpade tudi ta navidezna prednost pri II. in IV.

Absolutni gradbeni stroški bi za varijanto VI. znašali danes (junij 1922) 1.5 milijarde dinarjev brez obresti in voznih sredstev (ako računamo, da bi se gradila 6 do 7 let, odpade torej na eno leto 250 milijonov Din), medtem ko za varijanto II. 2.6 milijarde Din, za IV. 2.8 milijarde Din in za III. še več od tega. Od posojila v znesku od 100 milijonov dolarjev bi bilo torej sorazmerno 22 in pol, 39 in 42 milijonov dolarjev. Varijanta VI. ima pa še eno ogromno prednost. Ona je namreč skizno rentabilna, ker ne bi vezala samo Beograda z morjem, ampak bi vsebovala eno novo žilo evropskega blagovnega prometa London — Paris — Milano — Trst — Beograd — Bukarešt (Carigrad, Atene). — Na to progo se more čisto lahko priključiti tudi Bosna na svoji zapadni strani. — Jadranska železnica varijante II., III. in IV. se ne bi najbrže rentirala, kajti pričakovani prevoz iz severa Evrope je še problematične narave. — Gradbeni stroški za VI. so veliko manjši kakor bi bili za II. in tarifni dohodki (kadark bi se obe varijanti v pogledu tozadevnih merodajnih dejstev temeljito vzporedile) bi bili večji kot za II.; varijanta VI. bi bila torej za lastnika rentabilnejša kakor II. Okolost, da bi se pri VI. plačali za transport večji tarifi, se izjednači s tem, da bi trajal prevoz manj časa.

Nadalje ne smemo pozabiti, da se mora zgraditi tudi luka, katere stroški se še pristojejo pri varijantah II., III. in IV.; gradnja varijante VI. skupno z dograditvijo luk Sušak, Bakar itd., ne bi od daleč dosegla stroškov gradnje same železnice pri II., III. ali IV.!! Dalnja prednost varijante VI. bi bila tudi ta, da bi se lahko izgradil iz Vinodola odcep za Seica, Novi, do Senja. Ta varijanta bi torej popolnoma nadomestila projektirano grupo Krupa — Bihač — Senj. Medtem ko Unsko žel. ne bi bila odveč, ampak bi v smislu sklepa inž. udruženja ostala še nadalje jako zaželjena zveza zaledja s Šibenik — Splitom. Isto velja tudi za ličko žel.

Proga Beograd—Dubica bi se mogla zgraditi z 2 tiro, kot hrbenica našega celega žel. sistema, vsekakor pa bi se moral napraviti na nji težki gornji vztrjo. Ker je tudi zveza Dubica—Sušak zamišljena s takim gornjim vztrjem in večjimi lokii, bi znašala povprečna brzina brzovlaka med Beogradom in Sušakom 79 km na uro. Vlak bi se vstavil na 12 postajah. To pomeni, nova proga Beograd—Sušak bi se mogla prevoziti v 7 urah! (Danes traja vožnja Zagreb—Sušak 5 ur in pol.)

Klek. Sicer se pa pri vaku Beograd—morje ne oziramo na lokalni, ampak na prekomorski promet, kjer ne igrajo vloge razlike v času in tarifih radi pota Kvarner—Klek, ker se one v razmeroma dolgi pomorski vožnji izgube. V lokalnem pomorskem prometu se bo Beograd gotovo posluževal pristanišč v Dalmaciji in Črni gori.

Najvišja točka nove žel. Dubica—Sušak bi bila na Drežnickem polju — 470 m — katere bi se skoz od Beograda dosegala z vzponi do maksimalno 5‰. Iz Drežnickog polja na Sušak bi znašal padec 10‰. Nova žel. bi skrajšala sedanjo zvezo Beograd—Kvarner za 95 km, in najvišja točka bi se znižala za 366 m.

Kar se tiče prigravarjanja, da leži Kvarner na mejl, pripominjamo, da nam je dolžnost varovati narod na mejl ne samo politično ampak tudi ekonomsko, s tem, da postavimo jez proti tui ekspanziji. Ako se odmikamo proti jugu, bomo oslabil s tem lastni bok. Ravno iz vojaškega stališča bi bila proga Beograd—Kvarner od velikanske važnosti, in sicer radi obrane našega boka, a čisto gotovo v slučaju, ako bi bile Slovenija in Hrvaška v vojni nesreči izgubljene.

Vrednost pristanišča Klek v vojaškem pogledu ne smemo pretiravati. V slučaju volne preneha naš promet na morju za Klek ravno toliko, kolikor za Kvarner. Proti bombam in strupenim plinom iz zraka je luka v Kleku ravno tako nezavarovana, kakor one v Kvarneru! Kar se tiče direktnege napada s četami itd., je jasno, da moramo braniti našo mejo Sušak—Triglav, pa če imamo luko v Kvarneru ali ne! Vojno luko naravno ne bomo gradili v Kvarneru. Sicer pa popolnoma prost dostop do prekomorskih potov nikjer ne moremo dobiti, kajti na obeh obalah Otrantskega zaliva vlada tuja roka. — Klek ima tudi to slabost stran, da vlada tamkaj še popolna puščoba in za nove luke v Kleku bi bilo potreba ogromnih stroškov. — Kar je tu rečeno za Klek, velja večinoma tudi za Kotor. — Prigravarjanje, da sta Sušak in naša severna obala izpostavljena tujskemu vmešavanju tudi v mirnem času, ter da bo naša trgovina vsak moment ovirana — ne drži. Kadark se naše razmerje napram oficijelni Italiji končno razbistri ter vzajemno in mednarodno prizna, takrat nam bo lahko nastopiti proti takim vmešavanjem, kakor ag n. pr. današnja.

Varijanta VI. — Beograd—Kvarner — bi zelo lahko vsebovala tudi interese Zagreba, kar bi bilo jako velike važnosti zanj. S pomočjo odcepitve pri Oštarijah (pri Ogulinu) na postoječi žel. bi se na jednostaven način s 16 km nove proge doseglo postajo Zagorje na zamišljeni novi zvezi Beograd—Kvarner. Na ta način dobimo deloma drugo žel. Zagreb—Kvarner, katere bi bila 35 km krajsja, dvigala bi se mesto 836 m visoko, samo 470 m nad morjem (pri Drežnici) ter bi imela v smeri proti morju samo 7‰ (sedaj 15‰), v nasprotni smeri pa 10‰ (sedaj 25‰). Vozni čas brzovlakov Za greb—Sušak bi se zmanjšal za 1 uro 40 minut. Mignogrede bodi omenjeno, da bi tekla nova proga 60 km povsod zavarovana — daleč od meje, medtem ko žel. med Brod Moravicami in Reko je preveč na meji.

Krajsa in boljša zveza Zagreba s Kvarnerom bi imela še eno važno posledico: Ako se vzame Bratislava za izvozno točko, za tranzitno zvezo pa prognoza Szombathely-Gykenyes — potem bi gravitirala na Kvarnera cela Moravska in velik del Češke Naravnost je, da bi vse to znatno vplivalo na rehabilitacijo nove proge kakor tudi na daljni procvit samega Zagreba.

Od važnosti je, da bi se s pomočjo nove proge Zagorje-Vinodol izročilo v eksploatacijo kakih 1000 kvadratnih kilometrov gozdov, nahajajočih se v področju Kapele. Tudi tujski promet na naši rivieri od Ledene do Bakra bi narasel. Nadalje omenjamo, da bi se z vodno silo Kolpe in Plitvičkih jezer (oddaljena samo 30 km od proge) skupno z vodno močjo Dobre in Mrežice moglo elektrificirati progno, s čimur bi bili prometni stroški še bolj znižani.

Sigurno je torej, da bi bile koristne nove zveze Beograda z morjem ogromne tudi za Zagreb, vsled česar je popolnoma umljivo, da se je ustanovil v Zagrebu v svrhu propagiranja te nove žel. posebni konzorcij. Predkoncesija za progno Dubica — (Ostarija) — Sušak je podeljena dr. Cervaru, odvetniku na Sušaku; po inicijativi gornjih faktorjev je tudi že izdelan generalni načrt projekta Ostarije—Dreznica—Sušak.

Ni potrebno, da posebej objašnjavamo potrebo emancipacije Slovenije od inozemstva v pogledu izhoda na morje. Za Slovenijo ne more biti drugi izhod na morje kakor samo Kvarner. Pot preko Karlovca je predolg. Radi tega se je vodil publicistični boj okoli tras novih žel. zveze Slovenije z morjem. Te frase so sledeče: ena varljanta veže Kočevje z Brod Moravicami (padec in vzpon 23%), dolina Kolpe, katera leži med tema dvema točkama, je več sto metrov globoka), druga veže Crnomelj preko Vinice in Ponikve z Ogulinom (vzpomi do 12 in pol %) in tretja Crnomelj z Generalnim stolom.

Danes pa je že lahko rečeno, da se naša jezika na vasi v korist četrte srednje trase, namreč istočasno žel. zveze Kočevje in Crnomlja preko Severina s postajo Vrbovsko-sever na reški progno (padec in vzpon do 15%), za katero ima dotični odbor že predkoncesijo. Pripominjamo takoj na tem mestu, da vojni interesi zahtevajo neobhodno zvezo Kočevja z reško progno, ker bi bil drugače odcep Grosuplje—Kočevje na dolenski žel. takorekoč v zraku. Ljubljana pa bi bila lahko od juga ogrožena.

Ako se ne bi zgradila žel. zveza Dubica odnosno Ostarije—Zagorje—Sušak, bi bilo na vse interese Slovenije najbolje, da se

zgradi varljanta Kočevje in Crnomelj preko Severina v Vrbovsko—sever na reški progno. — Ako bi se pa zgradila ta progna (Dubica, odnosno Ostarije—Zagorje—Sušak), potem ne bi več odgovarjala ravnoakromenjena žel. zveza Slovenije z morjem, — ampak bi se morala zgraditi istočasno zveza: Crnomlja (mesto preko Severina v Vrbovsko) preko Ponikve z Ogulinom in Kočevja (pri Severinu ne obrniti v Vrbovsko) ampak iti dalje do Ponikve, odkoder bi tekla skupna progna preko Ogulina—Zagorja — Dreznica — Vinodola na Bakra — Sušak. Ta progna bi bila potem v vsakem pogledu najboljša žel. zveza cele Slovenije z morjem — in to bodisi glede voznega časa ali prometnih stroškov.

Predlaga se torej zveza z morjem, katera bi bila v eminentnem interesu Beograda, Zagreba in Ljubljane. Da se ta nova železnica z zagaranim privlačnim območjem, katerega tvori sektor Beograd — Kvarner — Ljubljana — Bratislava — Brno, ne bi izvrstno rentirala, je popolnoma izključeno.

S stroški takozv. jadranske žel., neracunajoči stroškov za gradnjo pristanišča, bi se moglo zgraditi progno: Dubica — Zagorje — Kvarner, Ostarije — Zagorje, Kočevje in Crnomelj — Ponikve — Ogulin.

Ta naprava bi služila v jednaki meri vsem interesom našega troimeškega naroda, radi česar tudi izključuje vsako medsebojno zavist.

To so ogromne prednosti nove žel., katera bi koristila najslobojšim ekonomskim, nacionalnim in državobrambenim interesom.

Opomba uredništva. — V zadevi neobhodne železniške zveze naše ožje domovine z Jadrano smo že toliko poročali, da lahko trdimo, da je naša širša javnost tozadevno na jasnem. Gotovo delstvo je, da so ta problem najbolj in vsestransko rešili naši domači strokovnjaki, g. inž. Klodič, Hrovat in Kavčič, katerih skupen projekt je osvojila ogromna večina našega naroda. — Odobravamo predstojeli problem jugosl. jadranske železnice, s katero bi bila naša Klodič-Hrovat-Kavčičeva skupna progna še bolj izpopolnjena ter pozivamo — ob priliki podpisa 100 milj. dol. zunanega posojila — naše občine, obrtne, trgovske in industrijske kroge, denarne zavode, Udrženje jugosl. inž. in arh., pokrajinsko vlado itd., posebno pa gg. poslance vseh političnih strank, da store enoten korak v svrhu čimprejšnje dosegne naše živlenskovažne potrebe, t. j. glavne in prvotne žel. zveze Slovenije z morjem.

— **Velik požar pri Ormožu.** V viničarji posestnika Franca Kosca v Tobolcih pri Ormožu je izbruhnil požar in uničil vse poslopje in mnogo gospodarskega orodja. Ogenj se je prišel še dveh poslopih bližnjih sosedov Martina Kovačiča in Janeza Bombake. Najbolj je prizadet Kovačič, ki ima škodo okrog 100.000 kron. Škoda je zavarovalnino le deloma krita.

— **Velike povelje pri žužni železnici.** Pri deželnem sodišču na Dunaju se vrši sedaj obravnava proti 7 uradnikom južne železnice, ki so tekom let poveljevali blaga čez 21 milijonov K. Uradniki so sami Nemci.

— **Smola konjskih tatov.** V Javniku so neznanu tatovi ukradli v neki noči Frideriku Brundola 16.000 kron vredno kobilo in jo nameravali iztihnati v Avstrijo. Toda pogranična straža jih je pravočasno zapazila in oddala na tatove več strelcov, vendar se je pa uzmikov posrečilo, da so odnesli zdrave pete, toda lepa kobila jim je splavala po vodi.

— **Tatvina obleke in perila.** V Bianchi št. 41 pri Sevnici je bilo Terzij Babnik iz zaklenjene sobe ukradene obleke in perila v vrednosti 10.000 kron.

Ljubljana.

— **V spmin kraljeve poroke** je obdarilo Kolo jugosl. sester 250 najvrednejših volnih sirot s perilom, obleko in peclivom. Obdarovali učenci vseh ljubljanskih šol se najtopleje zahvaljujejo vsem Kolašicam.

— **Velikodušen dar žitnega zavoda v Ljubljani.** Državnim oskrbovancem v Dečjem domu v Bohoričevi ulici 29 in Materinskem domu, Streljska ulica 14, je poklonil žitni zavod 225 dobo kondenzirane mlake za približek na dan poroke Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Žitnemu zavodu izreka odsek za zaščito dece in mladine kar najlepšo zahvalo.

— **Smrtna kosa.** Dne 19. t. m. je umrla v uršulinskem samostanu v Ljubljani lokalna prednica č. M. Maksimilijana Kolenec. N. v. m. p.!

— **Prodaja vozniških listkov na južni železnici.** Obratno ravnanje južne železnice opozarja potujoče občinstvo na posebno ugodnost prodaje vozniških kart na postajah Ljubljana gl. kol., Celje, Maribor gl. kol., Zagreb j. kol. in Sisak. V dnevni urah so potniške blagajne v omenjenih postajah odprte cel dan, potniki pa, ki prihajajo v mesto brez povratnih kart, zahtevajo lahko vozne karte za povratno vožnjo v nočnem času takoj po dohodu vlaka. Na slični način se izogne občinstvo navalu lahko tudi v vmesnih postajah, če si nabavi karte za povratek takoj ob dohodu. Ako se bode občinstvo te ugodnosti posluževalo, bode izostal dosedanj navaj občinstva pri potniških blagajnah pri večernih vlakih.

— **Stavka v Strojnih tovarnah in livarnah končana.** Stavka uradništva in delovodij, ki je izbruhnila v soboto v Strojnih tovarnah in livarnah, je včeraj (20. t. m.) končala. Ribanje za zboljšanje prejemkov uradništva tega podjetja, kateremu so se pridružili tudi delovodje, je počelo 2. maja t. l. Po dolgotrajnih pogajanjih je končno dovedlo do povoljnega uspeha.

— **Jugoslovani na praški univerzi.** V tekočem poletnem semestru je na češki univerzi v Pragi vpisanih 506 jugoslovanskih študentov.

— **Izselniški vlak iz Trsta v Jugoslavijo** oddiše prihodnjeponedeljek 26. t. m. popoldne iz postaje Sv. Andreja v Trstu. Sellici morajo svoje blago naložiti isti dan popoldne. Natančnejša pojasnila daje Anton Podberšček, ul. Tore bianca 39 v Trstu.

— **Električno centralo v Zagradcu** pri Žužemberku so slovesno blagoslovili in otvorili na binokostni ponedeljek. Električna ima tok 5000 voltov ter razsvetljuje vse vasi okolice, kakor tudi Stično, Višnjo goro in Zalno, kmalu pa se izpelje tudi v Grosuplje — Smarje in Škofljico.

— **Nerazumljivo postopanje uprave drž. železnice.** Turist, ki mnogokrat poseča krasne kamniške planine, nam pošilja nastopno pritožbo: Popolnoma neumljivo je kako je prišlo državni železnici na um, uvesti turistovski vlak, ki odhaja iz Ljubljane proti Kamniku šele popoldne ob 13. Na cilj dospe vlak 14.17 — ako nima zamude — tako da je turistu onemogočen vsak izlet v planine in tako njegova pot brez pomena. Razen tega trpi tujski promet v ondotnih krajih, ker začenjajo tuji izostajati in hodijo raje na druge kraje, kjer imajo ugodnejše zveze. Vmesne točke na kamniški progno tuji tudi ne nudijo posebnih privlačnosti, ker gostin imamo dovolj v Ljubljani itd. Prosimo torej upravo državnih železnice, da uvede proti Kamniku turistovski vlak, ki bo odhajal iz Ljubljane ob primernem času, kakor n. pr. na Gorensko (5.09). Naj tudi oblasti same kaj store za konsolidacijo razmer, posebno odsek za tujski promet!

— **Zakon o srednjih poljedelskih šolah** je izšel v Uradnem listu št. 65.

— **Naša razmejitvena komisija na delu.** Včeraj so se sestale v Beljaku tri razmejitvene komisije za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo in med Avstrijo in Italijo. Našo komisijo zastopajo generala Pavlovič in Majster ter polkovnik Daskalovič.

— **Obdobje šolskih knjig.** Pokrajinska uprava (oddelek za prosveto in vere) je odobrla sledeči šolski knjigi: 1. »Vežbenica hrvahtskosrbskega jezika za srednje in nižje šole«, sestavil dr. Fr. Hesič in 2. Slovenska čitanka za višje razrede srednjih in nižje sorodnih šol. II. del. S sodelovanjem dr. J. Bezjakna in dr. A. Breznika sestavil dr. Iv. Grzjanauer.

— **Zakon o srednjih poljedelskih šolah** je izšel v Uradnem listu št. 65.

— **Naša razmejitvena komisija na delu.** Včeraj so se sestale v Beljaku tri razmejitvene komisije za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo in med Avstrijo in Italijo. Našo komisijo zastopajo generala Pavlovič in Majster ter polkovnik Daskalovič.

— **V Št. Petru na Krasu** je petletni posestnikov sin Ludvik Zalar smrtno ponesrečil na sledeči način: Na trgu je stal kmečki voz, kateremu je manjkalo kolo ter je bil zaradi tega podložen kamen. Deček je zlezal pod voz ter izpodbil kamen, naker je padel voz nanj ter mu zmečkal prsi. Bil je v par minutah mrtev.

— **Haloške novice.** Vinska letina kaže izoborno, tudi cene vina v tuk. gostinlah so vedno časa primerne in ga plemenjo po 28—32 K l, medtem ko je komaj v enčeturi ure oddaljenem St. Vidu po 40 K, seveda bogatim tankajšnji, gostinčarjem ni mogoče točiti ako nimajo pri litru 10—12 K dobička. Življenje v našem Leskovcu teče dokaj mirno, izvemši inteligenco, če se radi vednih medsebojnih prask sploh sme tako imenovati. Niti učiteljstvo, oronštvo in financa, niti gostinčarji in trgovci se med seboj ne razumejo. »Vsaki zase Boga molje« je tukaj čisto v navadi. Veselic in zabav sploh ni, ker učiteljstvo nima volje ali pa ni zmoglo kaj prirrediti — torej na kratko, vse je nekako zaspano! Končno naj omenimo še to, da ni res, da bil en tukašnji državni uslužbenec izgubil dar govora — bilo je samo začasnno.

— **Iz Rateč nam poročalo:** Na Sv. Rešnjega telesa popoldan sta Nj. Veličanstva kralj in kraljica nepričakovano obiskala Rateč-Planičo. Ustavila sta se ob državni meji. Akoravno sta prišla nenadoma, ju je ljudstvo vendar spoznalo, se zbralo in navdušeno pozdravilo. Kralj je pozval k vozu v bližini stoječega cestarja Jožefa Mertelja kateri mu je polasnul težavni položaj polovico od Italijanov zasledene občine. Se dva druga vaščana sta se približala vozu in s kraljem govorila. Njegova prijaznost in ljubeznivost je osupnila vse navzoče. Predstavila sta se tudi komandantu omejenega straže in oronštva. Nato se je kraljeva dvojica vrnila ob navdušenih klicih: »Bog živi kralja in kraljico!«

— **Velik požar pri Ormožu.** V viničarji posestnika Franca Kosca v Tobolcih pri Ormožu je izbruhnil požar in uničil vse poslopje in mnogo gospodarskega orodja. Ogenj se je prišel še dveh poslopih bližnjih sosedov Martina Kovačiča in Janeza Bombake. Najbolj je prizadet Kovačič, ki ima škodo okrog 100.000 kron. Škoda je zavarovalnino le deloma krita.

— **Velike povelje pri žužni železnici.** Pri deželnem sodišču na Dunaju se vrši sedaj obravnava proti 7 uradnikom južne železnice, ki so tekom let poveljevali blaga čez 21 milijonov K. Uradniki so sami Nemci.

— **Smola konjskih tatov.** V Javniku so neznanu tatovi ukradli v neki noči Frideriku Brundola 16.000 kron vredno kobilo in jo nameravali iztihnati v Avstrijo. Toda pogranična straža jih je pravočasno zapazila in oddala na tatove več strelcov, vendar se je pa uzmikov posrečilo, da so odnesli zdrave pete, toda lepa kobila jim je splavala po vodi.

— **Tatvina obleke in perila.** V Bianchi št. 41 pri Sevnici je bilo Terzij Babnik iz zaklenjene sobe ukradene obleke in perila v vrednosti 10.000 kron.

Ljubljana.

— **V spmin kraljeve poroke** je obdarilo Kolo jugosl. sester 250 najvrednejših volnih sirot s perilom, obleko in peclivom. Obdarovali učenci vseh ljubljanskih šol se najtopleje zahvaljujejo vsem Kolašicam.

— **Velikodušen dar žitnega zavoda v Ljubljani.** Državnim oskrbovancem v Dečjem domu v Bohoričevi ulici 29 in Materinskem domu, Streljska ulica 14, je poklonil žitni zavod 225 dobo kondenzirane mlake za približek na dan poroke Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Žitnemu zavodu izreka odsek za zaščito dece in mladine kar najlepšo zahvalo.

— **Smrtna kosa.** Dne 19. t. m. je umrla v uršulinskem samostanu v Ljubljani lokalna prednica č. M. Maksimilijana Kolenec. N. v. m. p.!

— **Prodaja vozniških listkov na južni železnici.** Obratno ravnanje južne železnice opozarja potujoče občinstvo na posebno ugodnost prodaje vozniških kart na postajah Ljubljana gl. kol., Celje, Maribor gl. kol., Zagreb j. kol. in Sisak. V dnevni urah so potniške blagajne v omenjenih postajah odprte cel dan, potniki pa, ki prihajajo v mesto brez povratnih kart, zahtevajo lahko vozne karte za povratno vožnjo v nočnem času takoj po dohodu vlaka. Na slični način se izogne občinstvo navalu lahko tudi v vmesnih postajah, če si nabavi karte za povratek takoj ob dohodu. Ako se bode občinstvo te ugodnosti posluževalo, bode izostal dosedanj navaj občinstva pri potniških blagajnah pri večernih vlakih.

— **Stavka v Strojnih tovarnah in livarnah končana.** Stavka uradništva in delovodij, ki je izbruhnila v soboto v Strojnih tovarnah in livarnah, je včeraj (20. t. m.) končala. Ribanje za zboljšanje prejemkov uradništva tega podjetja, kateremu so se pridružili tudi delovodje, je počelo 2. maja t. l. Po dolgotrajnih pogajanjih je končno dovedlo do povoljnega uspeha.

— **Jugoslovani na praški univerzi.** V tekočem poletnem semestru je na češki univerzi v Pragi vpisanih 506 jugoslovanskih študentov.

— **Izselniški vlak iz Trsta v Jugoslavijo** oddiše prihodnjeponedeljek 26. t. m. popoldne iz postaje Sv. Andreja v Trstu. Sellici morajo svoje blago naložiti isti dan popoldne. Natančnejša pojasnila daje Anton Podberšček, ul. Tore bianca 39 v Trstu.

— **Električno centralo v Zagradcu** pri Žužemberku so slovesno blagoslovili in otvorili na binokostni ponedeljek. Električna ima tok 5000 voltov ter razsvetljuje vse vasi okolice, kakor tudi Stično, Višnjo goro in Zalno, kmalu pa se izpelje tudi v Grosuplje — Smarje in Škofljico.

— **Nerazumljivo postopanje uprave drž. železnice.** Turist, ki mnogokrat poseča krasne kamniške planine, nam pošilja nastopno pritožbo: Popolnoma neumljivo je kako je prišlo državni železnici na um, uvesti turistovski vlak, ki odhaja iz Ljubljane proti Kamniku šele popoldne ob 13. Na cilj dospe vlak 14.17 — ako nima zamude — tako da je turistu onemogočen vsak izlet v planine in tako njegova pot brez pomena. Razen tega trpi tujski promet v ondotnih krajih, ker začenjajo tuji izostajati in hodijo raje na druge kraje, kjer imajo ugodnejše zveze. Vmesne točke na kamniški progno tuji tudi ne nudijo posebnih privlačnosti, ker gostin imamo dovolj v Ljubljani itd. Prosimo torej upravo državnih železnice, da uvede proti Kamniku turistovski vlak, ki bo odhajal iz Ljubljane ob primernem času, kakor n. pr. na Gorensko (5.09). Naj tudi oblasti same kaj store za konsolidacijo razmer, posebno odsek za tujski promet!

— **Zakon o srednjih poljedelskih šolah** je izšel v Uradnem listu št. 65.

— **Naša razmejitvena komisija na delu.** Včeraj so se sestale v Beljaku tri razmejitvene komisije za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo in med Avstrijo in Italijo. Našo komisijo zastopajo generala Pavlovič in Majster ter polkovnik Daskalovič.

— **Obdobje šolskih knjig.** Pokrajinska uprava (oddelek za prosveto in vere) je odobrla sledeči šolski knjigi: 1. »Vežbenica hrvahtskosrbskega jezika za srednje in nižje šole«, sestavil dr. Fr. Hesič in 2. Slovenska čitanka za višje razrede srednjih in nižje sorodnih šol. II. del. S sodelovanjem dr. J. Bezjakna in dr. A. Breznika sestavil dr. Iv. Grzjanauer.

— **Zakon o srednjih poljedelskih šolah** je izšel v Uradnem listu št. 65.

— **Naša razmejitvena komisija na delu.** Včeraj so se sestale v Beljaku tri razmejitvene komisije za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo in med Avstrijo in Italijo. Našo komisijo zastopajo generala Pavlovič in Majster ter polkovnik Daskalovič.

— **Obdobje šolskih knjig.** Pokrajinska uprava (oddelek za prosveto in vere) je odobrla sledeči šolski knjigi: 1. »Vežbenica hrvahtskosrbskega jezika za srednje in nižje šole«, sestavil dr. Fr. Hesič in 2. Slovenska čitanka za višje razrede srednjih in nižje sorodnih šol. II. del. S sodelovanjem dr. J. Bezjakna in dr. A. Breznika sestavil dr. Iv. Grzjanauer.

— **Zakon o srednjih poljedelskih šolah** je izšel v Uradnem listu št. 65.

— **Naša razmejitvena komisija na delu.** Včeraj so se sestale v Beljaku tri razmejitvene komisije za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo in med Avstrijo in Italijo. Našo komisijo zastopajo generala Pavlovič in Majster ter polkovnik Daskalovič.

— **Obdobje šolskih knjig.** Pokrajinska uprava (oddelek za prosveto in vere) je odobrla sledeči šolski knjigi: 1. »Vežbenica hrvahtskosrbskega jezika za srednje in nižje šole«, sestavil dr. Fr. Hesič in 2. Slovenska čitanka za višje razrede srednjih in nižje sorodnih šol. II. del. S sodelovanjem dr. J. Bezjakna in dr. A. Breznika sestavil dr. Iv. Grzjanauer.

— **Zakon o srednjih poljedelskih šolah** je izšel v Uradnem listu št. 65.

Maribor.

— **Nova banka.** V Gosposki ulici je otvorila svojo filijalko »Prva hrvahtska štedionica« v Zagrebu.

— **Strelna je udarila v Kaniži** v gospodarsko poslopje posestnika Kampača, ki je zgorelo z vsjo zalogo.

— **Smrtna obsoda.** Bivši grančar v Prekmurju Small Manjič iz Foče je lansko poletje ustrelil in oropal ribniškega krošnjarja Karla Kozino. Porotno sodišče je obsodilo roparja na smrt.

Celje.

— **Cvetlični dan celjskega Sokola** se vrši na Vidov dan dne 28. junija.

— **Na državni dvorazredni trgovski šoli** v Celju se vrši pisanje za šolsko leto 1922/23 dne 30. junija t. l. od 8. do 10. ure.

— **Sokolski zlet Celjske sokolske župe** se vrši, kot smo že javili 15. in 16. junija t. l. Zlet obeta biti sijajna sokolska manifestacija v našem mestu. Mnogo pridnih rok je na delu, da bo ta nastop Sokolstva v vsakem oziru popoln. Dne 15. junija popoldne in zvečer se vrši tekma članic. Drugi dan zjutraj tekma članov ter nato slavnosten obhod po mestu. Popoldne bo na Glazilji javna telovadba in velika ljudska veselica. Južna in državna železnica bo na prošnjo dovolila polovično vožnjo.

— **Koncert v mestnem parku** je v nedeljo od 11. do 12. ure dop. priredilo v korist Opleševalnega društva brezplačno godbeno društvo železničarjev v Celju. To godbeno društvo se zadnji čas lepo razvija.

— **Dr. Kukovec** se te dni izpelje s svojo rodbino iz Celja v Maribor.

— **Avtomobilska nesreča.** Hlapec Očko iz Zgornje Rudnje v celjski okolici je vozil težko naložen voz skozi Skojo vas. Po cesti je pridiral avtomobil, vsled česar so se mu splašili konji. Voznik se je pri tem teko poškodoval in so ga težko poškodovanega spravili v celjsko bolnišnico.

— **Sladkor** se je v Celju zopet podražil in sicer v kockah na 76 K, kristalni pa na 66 K.

— **Izdatni dež** smo dobili v nedeljo popoldne okrog Celja. V smeri proti St. Jurju in Grobelnem pa so imeli hudo nevihto s točo, katera je napravila precej škode.

Prenos telesnih ostankov Maselj-Podlimbarskega.

— **Narodna požrtvovalnost** je omogočila Senteterskim podružnicama družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani izvršiti svoječastni sklep, da se prepeljejo v domovino telesni ostanki in prognozstvu umrlega slovenskega pisatelja in narodnega mučenika Frana Masljeva-Podlimbarskega.

— **Dne 17. junija** — tedaj po šestih letih prognozstva — se je odgnala tula zemlja na pokopališču prijaznega trga Pulkave na Nižje Avstrijskem v prisotnosti sorodnika Masljevega ter zastopnika imenovanih podružnic. Tega dne se je izvršilo ekshumiranje in se je rakev s telesnimi ostanki prepeljala na postajo Oberhollabrunn.

— **Prvotna rakev** je bila dobro ohranjena, ni jo še težila tula zemlja.

— **Sedaj se nahaja** Podlimbarski na poti v svojo svobodno domovino. Narod pa se pripravila, da priredi svojemu vrednemu sinu primeren pogreb, kateri se bo vršil v soboto dne 24. t. m. popoldne ob 4. uri iz Narodnega doma k Sv. Križu.

— **Senteterski podružnici** sta založili razglednice s sliko Podlimbarskega ter knjžico »Slava Podlimbarskemu. Narodnemu mučniku Franu Maslju v spomin napisal Ivan Vrhovnik.« Knjžica stane 5 Din in je čisti dobiček namenjen za kritje stroškov.

Uredništvu „Jugoslavije“.

— **Z ozirom na notico**, priobčeno v »Jugoslaviji«, št. 140 z dne 20. t. m. pod naslovom »Izzivanje« prosim podpisana, sklicuje se določbe tisk. zakona, da sprejmete v Vaš list na istem mestu in s istimi črkami sledeči popravek:

1. Ni res, da sem jaz povsem italijanskega mišljenja in da bi se bila kedaj zaničljivo izrazila o razmerah v Jugoslaviji; res pa je, da sem bila in sem še danes kot koroška Slovenka odločno slovenskega mišljenja in da se kot taka nisem nikdar izrazila zaničljivo o razmerah v Jugoslaviji, še manj pa in se je rakev s telesnimi ostanki prepeljala na postajo Oberhollabrunn.

2. Ni res, da sem jaz povsem italijanskega mišljenja in da bi se bila kedaj zaničljivo izrazila o razmerah v Jugoslaviji; res pa je, da sem bila in sem še danes kot koroška Slovenka odločno slovenskega mišljenja in da se kot taka nisem nikdar izrazila zaničljivo o razmerah v Jugoslaviji, še manj pa in se je rakev s telesnimi ostanki prepeljala na postajo Oberhollabrunn.

3. Ni res, da bi se jaz bavila z kupčijskimi transakcijami, res pa je, da sem bila od gosp. K. zapeljana v pogubno špekulacijo, pri kateri sem bila po njegovi krivdi materijelno precej občutljivo oškodovana.

— **To zadevo** ima danes sodišče v S. v rokah in bo gosp. K. imel najlepšo priliko svoje pritožbe tamkaj predložiti, oz. dokazati, od kedaj ima on dovoljenje obrtne oblasti za trgovino z lesom, katero izvršuje nemoteno že več let. Naglašam, da sem bila doslej pri vseh svojih kupčijah skozinškoz poštena, toda preveč kratkovidna in sem zato naselja nepoštenjaku, ki je kot tak jako dobro znan v Litiji, na Savi, v Radečah in drugod.

— **Zahvačujem se Vam** za priobčenje teh vrstic, znamvam z odličnim spoštovanjem Lavra Zwitter.

— **V Ljubljani**, dne 20. junija 1922.

— **Jagoda 1000 kron.** V dunajskem Volksgartnu so bile te dni naprodaj prve rdeče jagode. Srednje velika jagoda je stala 1000 avstrijskih kron. Dasi je to za jagode bajno visoka cena, je bilo vendar po jagodah močno povraževanje.

Sokolstvo.

— **Sokolskim društvom Ljubljane in okolice.** V soboto, dne 24. t. m. se vrši ob 4. uri popoldne izpred Narodnega doma pogreb v prognozstvu umrlega pisatelja Masljeva-Podlimbarskega. Sokolstvo se udeležuje pogreba v kroju. Pozivljamo vas, da se udeležite pogreba v kar največjem številu. Zbrano se točno ob pol 4. uri popoldne na vrta Narodnega doma. Zdravo! Starešinstvo Saveza JSS.

— **Javna telovadba Ljubljanskega Sokola** se vrši danes, v sredo dne 21. junija na dirkališču v Latermanovem drevoredu. Od 6. do 6.30 zvečer koncert, ob 6.30 nastopi.

— **Ljubljanski Sokol** vabi one brate, ki so člani društva in si žele nabaviti slavnosten kroj proti odplačilu ob rokkih, da se nakasneje do 27. t. m. javijo v odborovi sobi v Narodnem domu med 18. in 19. uro, kjer dobe podrobnejše informacije.

— **Sokolsko društvo v Sp. Šiški** priredi ob priliki svoje 20 letnice v

H. G. Wells: Zgodba pokojnega Mr. Elveshama. (Dalje.)

Kaj je pravzaprav, mi je bilo povsem nejasno. Zrl sem na nerazločne oblike okoli sebe, na večje in manjše temne lise, ki so pomenile zavese, mizo, kamin, stajalo za knjige itd. Nato sem zaznavati v teh temnih oblikah nekaj nedomačega. Mari se je bila postelja obrnila? Tamle bi vendar morala stati knjižna polica, pa naj sem še toliko buljil tja. Da bi bila srajca, ki sem jo bil vrzel na stol, se mi zdelo mogoče; v to je bila dosti prevelika.

Premagal sem malone ostoško grozo, ki me je napajala, ter vrzel rjuhe s sebe in pomolil nožo iz postelje. Namestu da bi bil s svojega kavaleta takoj dosegel tla, sem jedva otipal rob žimnice s stopalom. Stori sem takorekto drugi korak in sedel na rob posteljnjaka. Zraven moje postelje je morala stati na poimljenem stolu sveča z užigalnicami. Iztegnil sem roko — Ničesar! Ko sem tipal z roko po temi, je zadela ob nekakšno mehko, debelo tkanino, ki je tiho šumela ob dotiku. Pograbil sem jo in potegnil k sebi; zdelo se mi je, da držim zastor, ki visi iznad mojega zglavlja.

Zdaj sem bil čisto zbujen; jelo se mi je svitati, da ležim v tuji sobi. To me je zmedlo. Poizkusil sem se spomniti dogodkov sinočnjega večera, in glej, namah sem spoznal, da so mi ostali prav živo v spominu: kako sva večerjala, kako sem sprejel zavojčka, kako sem se vprašaval, sem li pijan ali ne, kako sem se polagoma slišal in kako hladno se je doteknila blazina mojega razgretga obraza. Nenavadna sumnja me je obšla. Ali se je dogodilo vse to snoči ali pred-snočnim? Ta sobi mi je bila vseka-kot tuja in nisem si mogel predstavi-ti, kako naj bi bil zalezal vanjo.

Tista nerazločna, bleda lisa je ble-de-la čedalje bolj, in zapazil sem, da je pravzaprav okno, pred katerim se riše temna oblika, ovalnega toalet-nega zrcala na medli slatnji jutranje svetlobe, ki je curljala skozi zastore. Vstal sem; v tem hipu me je pre-ene-til čuden občutek slabosti in nego-tovosti. Z iztegnjenimi, drhtečimi ro-kami sem taval počasi k oknu, a ven-dar sem zadel spotoma s kolenom ob stol. Tipal sem za ogledalom, ki je bilo veliko ni opremljeno s kras-timi bronastimi svečniki, da bi našel zastorno vrstico. Zaman. Nazadnje pa sem jo vendar ujel za čop; pero se je izprožilo in gardina je zdru-ala kvišku.

Zagledal sem pokrajino, ki mi je bila docela tuja. Nebo je bilo dežev-no in skozi puhalo sivino oblakov se je cedila medla, somračna polu-svetloba. Na robu neba je imel zastor oblačni krvavordeč rob. Spodaj je bilo vse nerazločno, zabrisano in temno; v dalji zlivajoči se griči, me-glena množica poslopij, ki so grebe-nasto štrlela v zrak, drevesa — na-litk črnim pakam — in bliže pod oknom cela zmešnjava črnega gr-movja in bledosivih stezaj. Tako tuje mi je bilo vse to, da sem se v prvem trenutku vprašal, ali res ne sanjam več. Otipal sem toaletno mizo; zdela se je napravljena iz nekovega politi-

ranega lesa in razkošno opremljena — sodeč po kristalnih stekleničah in ščetkah, ki sem našel nanje. Na mizici sem utipal tudi majhen pred-met dozdevne podkvaste — blike, z gladkimi, trdnimi rtiči, ki je ležal po-sebej na krožniku. Užigalice ali sve-če nisem mogel najti.

Spet sem obrnil oči po sobi. Zdaj, ko je bila zastornica dvignjena, je raslo pohištvo iz teme nalik bledim prikaznim. Postelja je bila ogromna, z baldahinom, in kamin je imel ob-znožju širok bel opaž, ki se je svetil nalik marmorju.

Naslonil sem se na toaletno mizo, zatisnil oči, odprl jih spet in poizku-sil misliti. Vse to je bilo preveč res-nično, da bi se bilo moglo zvati sen. Zdelo se mi je malone, da mora biti nekje v mojem spominu že vrzel — posledica tekočine, ki sem jo izpil. Morda sem bil že nastopil svojo de-diščino in sem le pozabil vse, kar se je zgodilo od dne, ko mi je bila naznanjena moja sreča, pa do dan-šnjega jutra. Če bi počakal še ne-koliko, bi se stvar morda pojasnila sama po sebi. A vendar — večerja s starim Elveshamom je bila zdaj ču-dno živa in sveža v mojem spominu. Šampanjec, ustrezljivi natakariji — prašek — likerji. — Dušo bi bil zastavil, da se je godilo vse to šele pred nekaj urami.

In nato se je zgodilo nekaj tako vsakdanjega in zame vendar tli strašnega, da me še danes strese mrz, če se le spomnim tistega tren-utka. Izpregovoril sem na glas, re-koč: »Kako hudica sem prišel sem-kaj?«

...In glas, ki sem ga slišal, ni bil moj.

Ni bil moj glas! Artikulacija je bila zabrisana — vsa rezonanca moj-ih lobanjskih kosti je bila druga... Da bi se zagotovo samega sebe, sem si potegnil z desnico preko levice... Začutil sem veke kožne gube, in ko-ščeno ohlapnost starosti... »Prav gotovo,« sem dejal s tistim strašnim glasom, ki se je bil kdove kako po-lastil mojega grla, »prav gotovo je vse le sen!« In zdajci, kakor neho-te, sem si segel s prsti v usta. Mojih zob ni bilo nikjer. Konci prstov so mi zdrknili po veli gladini ravnega, scvrknjenega dlesna. Slabost me je obšla od studa in groze... sem strastno željo, da bi videl sebe, svoj lastni »jaz«, ter bi nauah in v polnem obsegu spoznal strahotno iz-premembo, ki se je bila... Omahnil sem h kaminu in tipal po okrajku, da bi našel užigalice. K sem se pri tem spoteknil, me... grabil lajajoč kašelj; prijel sem se za debelo filanelasto nočno srajco, ki je mahedrala okoli mene. Užigalice ni bilo tu. In zdajci sem začutil, da so mi roke in noge kakor led. Puhaje, kašljaje in najbrže tudi tiho tarnaje sam pri sebi sem tipal k postelji na-zaj.

»Saj so le sanje!« sem ječal pre-de, kobacaje v posteljo. »Prav goto-vo so le sanje!« Venomer sem po-navljal te besede, baš kakor je na-veda starcev. Potegnil sem si rjuhe preko ramen — in preko ušes — ter porinil roko pod blazino — s trdnim namenom, da hočem spati. I, kaj-pak da so bile samo sanje. Ko pride jutro, mine tudi sen in zbudim se ka-kor vedno — čil in zdrav — zbudim se — sredi svoje mladosti in svjega

učenja. Zapri sem oči ter jel enako-merno sopsti — in ko sem videl, da ne gre — sem jel šepetati pošte-vanko — — —

Toda želja se ni hotela izpolniti. Spanec se me ni usmilil. In prepriča-nje o kruti resničnosti izpremembe, ki se je bila zgodila z menoj, je nara-ščalo vse bolj in bolj. Kmalu sem le-žal s široko odprtimi očmi — pošte-vanka je bila pozabljena — in moji koščeni prsti so bezali po scvrknje-nih dlesnih. Da, res je bilo — nena-doma — brez vsakega prehoda — sem bil postal starec. Na bogve kak-šen nerazumljiv in nepojasnjen na-čin sem bil takorekto zdrsnil skozi svoje življenje ter se predratil siv in vel — Bil sem prevrženja za vse najboljši v svojem življenju — za ljubezen, za boj, za vso moč in za vse svoje nade. Zaril sem se med blazine in se izkušal pogovoriti, češ da se včasih dogajajo takšne haluci-nacije... Skoro neopazno je po-stajal somrak svetlejši... Nazadnje, ko sem že obupal, da bi mogel zas-pati — sem sedel pokoncu ter se ozrl. Mrzel jutranji svet je polnil so-bo. Bila je prostorna in dobro opreml-jena — boljša od vseh, po katerih sem spaval do tiste noči. Na majh-nem podstavku v zidni dolbini sem kmalu našel tudi svečo in užigalice. Vrgel sem rjuhe s sebe, vstal, drge-taje od ostrega jutranjega zraka — dasi je bilo poleti — in nagro prižgal svečo. Nato sem se opotekel proti zrcalu — trepetaje tako, da je po-ljhal klobuček na svečniku — in kaj sem zagledal? — Elvesham-ov obraz! Čeprav sem se ga že bal, se ga vendar nisem balašil nič manj. Filozof se ni bil vedno sila slaboten in betežen; a ko sem ga zagledal zdaj — tako — v sami grobi filanelasti srajci, ki je bila na prsih odprta in je kazala žilavi, mršavi vrat — — — takšnega — — — namestu svojega lastnega telesa — — — Zaman bi izkušal opisati to klavno propalost! Votla lica, osam-ljeni pramni umazanostivih las, solze če oči, drhteče, zgrbančene ustnice, nad katerimi se je venomer pojav-ljala rožnata progga — za njo pa gausno, črnikasto dlesno. Kdor je cel in ves — človek, ki sta mu telo in duša — eno — tako kakor je utemeljeno v značaju njegovih let — si pač ne more misliti, kaj je po-menilo meni to peklensko jetništvo! Biti mlad in poln želja in poln mladostne sile — in vedeti, da si ujet in boš kmalu zdrobljen v tej majavi človeški razvalini...!

Drobiž.

* Stavka v vseh knjigarnah v Lon-donu. Te dni so londonske knjigarne mo-rale zapreti svoje prostore, ker so njihovi na-mesčenci stopili v stavko. Delo so ustavili ne le oni nameščenci, ki so stalno name-ščeni v prodajalnah, nego tudi vse pomož-no osebje in knjigovezi. Vzrok stavke je seveda slabo ekonomsko stanje.

* Odškodnina za izgubljeno lepoto. V New Yorku je dvignila Miss Izabela Brac-co proti nekemu zdravniku tožbo. Zdrav-nik ji je namreč operiral neki stvar na vratu. Operacija pa ni uspela in lepa igra-ka toži sedaj zdravnika za 15.000 dolarjev odškodnine in za povračilo honorarja, ki znaša 250 dolarjev, ker je s ponesrečeno operacijo izgubila svojo lepoto. Vsa obu-pana je izjavila nekemu novinarju, da je neumna vsaka ženska, ki se misli z oper-a-cijo polepšati.

* Drage črešnje. V Innsbrucku so pro-dajale odotne branjevke prve črešnje po 20 dunajskih kron. Kilogram prvih čreš-nej je stal nič manj ko 4000 avstrijskih kron. Po tem takem je stala ena sama črešnja jagoda 20 avstr. kron. Nekaj dni prej pa je bila na Dunaju prodana košarica čreš-nej tako drago, da je stala ena sm črešnja celih 33 avstr. kron.

* Čičerin in dame. Na zadnji seji v Ge-novi je bil Čičerin napaden od nekaterih govorilcev, zato pa je vžival ves čas konfe-rence velike simpatije tamkajšnjega žen-skega sveta. Posebno senzacijo so vzbujali njegovi lakasti čevlji. Vsak večer je bil po- van v kako družino in obdarjen s cvetjem. Kot protuslugo je moral podpisovati raz-glednice. Neke dama se je izrazila o Čiče-rinu sledeče: »On ima oči, lepe ne kakor človek, nego kot angeljsko bitje.«

* Propadanje kavarn. Med tem ko pri nas kavarne dobro uspevajo, zaprejo v Bu-dimpešti vsak dan po nekoliko kavarn. To prihaja največ od tega, ker se tam plačuje zelo visok davek na luksus. Od 338 kavarn jih je poslednji čas zaprtih 125.

* Cene vžigalic v Rusiji. Komite za ustanovitev cen v Rusiji je odredil, da se zaboj vžigalic ne sme prodajati dražje nego po 600.000 rubljev. Ena škatljica pri-de potem na 600 rubljev. Ampak to je cena za trgovine na debelo. V drobni razprodaji stane škatljica vžigalic 900 rubljev, v Tur-kestanu, Sibiriji in Kavkazu pa 1200 rubljev.

* Gospa z monoklom. V Berlinu je zadnji čas posredovala pri raznih kupcih gospa, ki se je izdajala za ženo kriminal-nega komisarja dr. Baumgartena. Vsi so imeli vanjo zaupanje ter ji dajali velike predujme, katere je ona sprotila potrošila. Kadar ji je kdo prinesel kak trgovski spis, si je nataknila monokl in naredila strah-o-hovito učen obraz. Končno pa je policija začela dobivati razne pritožbe ter aretirala damo z monoklom, ki je bila blvska natak-rica, neka Irma Kluge. Za izdane pre-dujme so se lahkoverneži lahko obrinili.

* Kako draga je nezaposelnost. Neza-poselnost stane svet na leto 100 milijard. Tako je izračunal ameriški finančnik Van-derlip.

MALI OGLASI

PRODAJA:

UGODEN NAKUP. Proda se 50 delnic Trz. delniške družbe. Poizve se pri F. Pfeiffer, Ljudska posojilnica, 1075

RADI SELITVE POSE-STVO z vinogradom, sado-nosnikom, njivo in hišo v dobrem stanju pripravno za vsako obrt. Kupec dobi tak-ko stanovanje in ves pri-dolek. Cena 180.000 K. Na-slov Franc Pinosi, St. Pa-vla pri Preboldu, Sav. do-lina. 1074

DOBRODOGA GOSTILNA z inventarjem, z 12 do 14 orali zemlje ob državni ce-sti, oddaljena pol ure od me-sta Celja radi selitve. Na-slov v upravi lista. 1068

PRILICNA HISA z veli-kim vrtom v Mariboru. V hiši je tudi trgovina. Poizve se pri g. Josipu Bizjak, Maribor, Krekova ulica 2. 1059

KUPI:

GUBE, suhe, ter lipovo cvetje Slavko Mohar, Celje Prešernova ulica 12/L. 1073

SLUŽBE:

KONTORISTINJA v tehn. pisarni popolnoma izvežba-na, zmožna slov. in nem. je-zika ter vseh pisarn. del, želi premeniti službo. Na-stop takol. Cenj. ponudbe pod »Kontoristinja 1000« na upravo lista. 1076

VEC ČEVLIJSKIH PO-MOCNIKOV se sprejme takoj v stalno delo. Plača po dogovoru. Hrana in stan-ovanje v hiši. Zglasiti se pri Franc Sifer, čevljiarski mojster, Skofjaloka. 1058

KONTORISTINJA z večlet-no prakso večja knjigovod-stva, stenografije in stroje-pstva sprejme službo takol. Cenjene ponudbe pod »Knji-govodkinja«, na upravo li-sta. 1064

ISČE SE samostojen knji-govodja ali knjigovodkinja s popolno pisarniško prakso. Nastop 1. julija, nadalje sa-mostojen strojniki, ki raz-ume na popravilo strojev ter nekoliko na popravilo elek-trične razsvetljave. Stano-vanje in kurjava prosto, pla-ča po dogovoru, nastop 15. julija, 1 žagar k polnojar-ne-niku, 1 cirkularist za žaga-nje parketnih desčic, 1 bris-ač za brušenje žag na šmir-gelnu, 1 parljivo oglarjev in 2 tesača za tesanje tramov

ISČEM HISO za v najem, ki bi bila pripravna za pe-karstvo, če morejo na pro-metnem kraju. Peč in vse potrebno uredim sam. Peter Kovačič, pek, Sv. Krž pri Lihju. 1066

TRGOVINA z mešanim bla-gom v zelo prometnem kra-ju se odda v najem. Ponu-ba be je poslani na upravo lista pod »Ugodna prilika«. 1069

DRVA za kurjavo (odpadki od žage) trda in mehka su-pa po ugodni ceni oddajo se skladišča tudi na drobno pri Ivan Šiška, tovarna parket in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica 4. 1071

Delniška glavnica: K 30.000.000

Rezerva: K 5.000.000

Obrestuje vloge po najvišji obrestni meri.

Izvršuje vse bančne posle zelo ugodno.

Centrala: v lastni palači Ljubljana, Stritarjeva ulica 9.

Podružnice: Novi Sad, Ljutomer, Doinja Lendava.

Ekspozitura: Vrhnika.

Razno perilo za dame, gospode in deco priporoča trvdka A. & E. SRABERNE. Ljubljana, Mestni trg št. 10. SUKNO za promenadne in športne obleke v bogati izbiri A. & E. SRABERNE Ljubljana, Mestni trg 10. Javna prostovolj. dražba pohištva za jedilnico, omaro za knjige in obleko in nekaj preprog bo v ne-deljo 25. junija ob 3. uri popoldne v Domžalah. Gasilski dom.

SLOVENSKA BANKA. P.n. gospodinja, šivilja, kroja-če, čevljarje, in sedlarje opo-zarjamo, da se dobijo sopot najboljši šivalni stroji „Gritzner“ v vseh opretnih materijal pro-dvojni, cene najnižje edino le pri Josip Petelincu Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7. Pouk v vezanju brezplačen! Istotam igle, olja, vse nadomestne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce, sedlarje, toaletno modno blago, srajce, kravate, ščetke, palice. Galanterija, gumbi, na veliko in malo! Najnižje cene! Točna postrežba!

Vsakovrstne obleke kemično čisti in barva v vseh ni-ansah tovarna J. Reich, Ljubljana. Sprejemališče: Šelenburgova ul. št. 4. Podružnice: Maribor, Zagreb, Ko-čevje, Novo mesto. Moderni pasovi, zaponke, zapestnice (obročji), igralne znamke, v zalogi „Zur Kropfdruckm“ Betti HEIDINGER, WIEN VII., Kirchengasse 15. Auto Bencin. — Pneumatika. Olje. — Vsa popravila. Mast. — In vožnje. Le prvovrstno blago in delo po solid. cenah nudi Jugo-Auto d. z. o. z. v Ljubljani.

Parna žaga FRAN RAVNIKAR mestni tesarski mojster LJUBLJANA :: Linhartova ulica št. 25 kupuje po najvišjih dnevni cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Prvovrstno, specijelno angleško in češko sukno, modne in športne obleke, pelerine, površnike, raglane, dežne plašče, perilo itd. priporoča trvdka DRAGO SCHWAB (prej Schwab & Bizjak) Pod Narodno kavararno Ljubljana Dvorni trg št. 3.

The „OLIVER“ najboljši in najcenejši pisalni stroj Zastopstvo in zaloga: IVAN GAJŠEK, papirna trgovina v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 2.

Ustanovljeno 1. 1896. Ustanovljeno 1. 1896. Mednarodni transport Antonije Biancheri & Co. POSTOJNA, Centrala: Ponteča. Podružnice: Postojna (Poštni predal 17); Villach (Poštni predal 15). Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein. Odprema vsake vrste blaga. Specijelna odprema živih in zaklane živine v kateri-koli kralj.

Med dobrim najboljšim! Pfaff šivalne stroje, Puch in Waffennrad kolesa Pnevmatika in druge potrebščine priporoča po solidnih cenah TVRDKA 16N. VOK, specialna trgovina šivalnih strojev in koles LJUBLJANA, Sodna ulica št. 7.